

Az Országgyűlés ülészakának második napja

(Folytatás az 1. oldalról.)

jesztés, sem a miniszteri expoze nem foglalkozott a napidíjak kérdésével, indítványozta, hogy a groteszk helyzet megoldása érdekében a pénzügyminiszter az Állami Bér- és Munkaügyi Hivatallal közösen dolgozzon ki megoldást, és erről tájékoztassa az Országgyűlést.

Horváth Ferenc (Somogy megye, 10. vk.) csurgói körzeti főállatorvos arról beszélt, hogy a költségvetés — a központi irányítás természetéből adódóan — a nemzeti jövedelem döntő hányadával gazdálkodik. Ezt azonban szubjektív, nem egyszerű protekcionista célokat támogatva osztotta szét. Jó néhány az ideológiai szempontok érvényesülése okozott értékzavart például a piac szerepének tagadásával.

A továbbiakban arról szólt, hogy egyetért a támogatások és a bürokratikus intézmények rendszerének átszervezésével. Az egészségügyi, szociális és oktatási területeknek azonban meg kell adni a működésükhöz, a fejlesztésükhöz szükséges összegeket. Ugyanakkor a túlzott központosított, bürokratikus adminisztráció leépítése a reform kibontakozásának feltétele.

A nehéz gazdasági helyzetben is szaporodnak a közpénzekben épülő, szuperluxus igényeket kielégítő üdülők, vadászházak, ahová nem ritkán személyi használatú helikopterrel érkeznek a hazai vendégek, nagyhatalmú, befolyásos emberek. Mindez sokakban kérdéseket vet fel: hogyan gazdálkodnak a köz pénzéből? A kormányzat vajon jó helyre teszi-e a személyi jövedelemadóval kiizsaszott forintokat?

Kiss István (Bács-Kiskun m., 18. vk.), a Tataházi Petőfi Mgtsz elnöke elmondta: a dolgozók meglepetéssel olvassák, hogy ebben az évben sikerágazat lett a mezőgazdaság, hiszen Bács-Kiskunban nem ezt tapasztalják, a gazdaságok jó részének még szűkös tartalékait is fel kell élnie. Nem tartják valószínűnek azt a tájékoztatást, hogy az ágazatban 1989-re meghirdetett felvásárlási áremelések fedezetet nyújtanak a költségnövekedések.

A mezőgazdasági szövetkezetek szegényednek, s közben az általuk előállított termékekkel kereskedők

belföldön 35 milliárd forinttal, a külkereskedők 9 milliárddal jobban zártak a múlt événél. Ennek egy részét vissza kellene juttatni a termelőkhez. A képviselő kiemelte: egyre erőteljesebb az agrárágazat jövedelmének átszivattyúzása az állami költségvetésbe, illetve más ágazatokba.

Horváth Miklós (Fejér m., 3. vk.), a Fejér Megyei Altagazgatási és Elélmiszer-ellenőrző Állomás állatorvosa szerint alapvetően változtatni kell a gazdaságpolitika és a költségvetés szerkesztésének gondolatmenetén. A mostani gazdasági szerkezetben a bevételek sem a lakosságtól, sem a vállalatoktól történő elvonásokkal nem növelhetők tovább. A lakosság nagyrésze a létminimum küszöbén élnek, s a vállalatokat sem lehet további terhekkel sújtani, mert gazdálkodásuk lehetetlenné válik.

Az előrelépés lehetőségét abban látja: ebből az ördögi körből csak úgy lehet kitörni — mutatott rá a képviselő —, ha csökkennek az adóterhek, az elvonások mértéke, s mérséklődnek a kiadások. Szükséges, hogy a kormány következetesen hajtsa végre a veszteséges vállalatok felszámolási programját, radikálisan csökkentse az államigazgatási apparátust, s racionálisan mérsékelje a védelmi kiadásokat.

Kifejtette, hogy a betervezett alternatívák közül egyik sem szolgálja a meghirdetett célok megvalósítását. Egyedül a terv- és költségvetési bizottság által javasolt, négyes variációt tartja elfogadhatónak.

Lászlóty Radomir (Budapest, 31. vk.), a Budapesti Műszaki Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára szerint a kormány által előterjesztett második változat fogadható el a költségvetés kompromisszumos alapjaként. Felhívta a figyelmet arra, hogy a jelenlegi adórendszer és az ehhez kapcsolódó egyéb intézkedések mindeddig nem hoztak fordulatot a termelési feltételek javításában.

Csatlakozva az Országgyűlés kulturális bizottságának állásfoglalásához, Lászlóty Radomir javasolta: a kulturális szféra támogatásának reálértéke a következő költségvetési évben is maradjon változatlan, tehát ne csökkenjen a kormányzat által előirányzott egy százalékkal.

formjáról, illetve a népgazdasági tervezésről.

Bozso Lajosné (Budapest, 10. vk.), a Duna Cipőgyár műszaki kalkulátora szerint a kormány által betervezett költségvetési tervezetek közül egyik sem biztosítja a szerkezetátalakítás meggyorsításához szükséges feltételeket, s így veszélybe kerülhet a kibontakozási program végrehajtása. Ezért azt javasolta: a képviselők egyik változatot se fogadják el, hanem a kormány dolgozzon ki újabb költségvetési tervet.

Villányi Miklós pénzügyminisztert arra kérte, adjon tájékoztatást a 10 milliárd forintos költségvetési tartalék sorsáról. Meglepetéssel hallotta ugyanis a képviselő a televízió Hírháttér című műsorában Békési László pénzügyminiszter-helyettes tájékoztatását, hogy a tartalékból már 6–7 milliárd forintot felhasználtak, holott a törvény ide vonatkozó rendelkezése szerint a 10 milliárd forintos költségvetési tartalék felhasználásáról döntést kizárólag az Országgyűlés hozhat.

Kállai Ferenc (országos lista), színművész érzelmi indítatású felszólalásában felhívta a figyelmet arra; társadalmunk morális állapota sok kívánnivalót hagy maga után, s ezt a helyzetet csak súlyosbítja, hogy újabbban a megfontoltságot nélkülöző, beolvasó hangnemből vált elterjedt. Annak a meggyőződésének adott hangot, hogy a kormányynak sürgős, gyakorlati teendőiről is tájékoztatnia kellene a közvéleményt, mert fontos lenne, hogy a hitüket vesztett, pesszimizmusra nevelt emberek a bajok orvoslásának módjáról is halljanak, ne csak az unos-untalan ismételt gondokról.

Moravszki György (Szabolcs-Szatmár m., 5. vk.), a Tiszavasvári Munka Mgtsz elnöke (aki az ebédszünet után elsőként kapott szót, csak többszöri halasztás után kezdte beszédét, mivel a kormány tagjai nem érkeztek vissza időben az ülésterembe) elgondolkodtatónak ítélte, hogy a nagymértékű elvonás sem elegendő a költségvetés pozíciójának érzékelhető javulásához. Véleménye szerint a pénzelvonások további növelése felborítja a termelés és a gazdálkodás egyensúlyát, így a vállalati érdekelttség megszűnik, vagyis, nem lesz mit elvonni.

Felhívta a figyelmet a mezőgazdasági termelést, illetve az ágazatban dolgozók életkörülményeit sújtó jelenlegi és a jövőben is várható diszkriminációra. Ezzel összefüggésben kijelentette: a témakört átfogóbban felül kell vizsgálni, de a döntés 1990-nél későbbre nem halasztható.

Kovács László (Pest megye, 20. vk.), a Dunai Köolajipari Vállalat műszakve-

Fodor Pál Csongrád megyei képviselővel a szegedi szalámigyár makói gyáregységének igazgatójával még felszólalása előtt beszélgettünk a Parlament folyosóján.

— *Úgy tűnik, az agrárlobby jelentős teret veszít az utóbbi hónapokban.*

— Kétségtelen a vissza-szorulás. Csökkent a költségvetési támogatás ebben az ágazatban. A fejlett országokban most éppen az ellenkező tendencia tapasztalható. Vigyázni kellene arra, hogy ezzel a gazdaságpolitikával nehegy ismét hibát kövessünk el. A nálunk fejlettebb országokban azt az álmegoldást alkalmazzák, hogy az alapanyag-termelőket dotálják. Ennek hatására a feldolgozóipar viszonylag alacsony beszerzési árakra alapozhatja a kalkulációját. Elgondolkodtató, hogy húsexportunk kb. fele áron talál vevőre, mint Dániáé. A struktúraváltás közben nem szabadna megfede-

Térvesztés

kezniük arról, hogy hagyományos termékekkel is a világ élvonalában lehet maradni. Például Hollandia kivételének a zömét is az élelmiszer-ipari cikkek adják, és ehhez társul a Phillips néhány hűradástechnikai csúcsterméke.

— *Fenyegeti-e veszély a Picket?*

— Egyelőre csak abban van döntés, hogy az ágazat teljes támogatása csökken. De arról még nincsen információ, hogy ez melyik termékfeleséget és milyen mértékben érinti, valamint arról sincs konkrét adatunk, hogy kiviteli reláció szerint hogyan alakul az állami támogatás. 1992-től egységessé válik a Közös Piac. Pontosan nem lehet tudni, hogy ez a tény milyen hatással lesz a magyar élelmiszerexportra. Ez egy zárt terület, van protekcionizmus az ide érkező

árakkal szemben. Igazán ezt áttörni csak extra árakkal, extra teljesítménnyel lehet. S persze elfogadható árakkal. Mint már említettem Nyugat-Európa országaiban dotálják az alapanyag-termelőket. Természetes adottságunk, hogy nagyon jó minőségű termőföldjeink vannak. Ezzel az adottsággal az új gazdaságpolitika kialakításánál mindenképpen számolni kell. Az élelmiszer-gazdaságban is meg kell keresnünk azokat a termékeket, amelyekkel előreléphetünk.

— *A meglévő értékeinket nem tudjuk eladni, nem tudjuk kinnlani.*

— Ez kétségtelenül így van, nyugat-európai boltok alsó sorába rakják a magyar termékeket azért, mert kiszerelesük, csomagolási technológiájuk abban a környezetben elmaradt. Ezek után aligha csodálkozhatunk azon, hogy a vásárlók a mi kínálatunkból alig valamit fogadnak el. **Böle István**

zetője arra keresett választ, hogy mi vezetett a költségvetési egyensúlyi folyamat megbomlásához. Véleménye szerint ennek okai: a hitel- források kevésbé eredményes felhasználása, az intézményrendszer merevsége, a törz értérend miatt kialakult érdektelenség, a gazdaság teljesítőképességének alacsony szintje.

A kezelt költségvetési hiányokat — mutatott rá — elsősorban rövid távú pénzügytechnikai eszközökkel próbálták mérsékelni: fokozták a jövedelmcentralizációt és a támogatásokat.

A szabályozás stabilitása érdekében indítványozta, hogy a minisztertanácsi rendelet helyett törvény határozza meg az Országos Köolaj- és Gázipari Tröszt számára kiszabott adó mértékét.

Felszólalásában javasolta, hogy a májusi nyugdíjkompenzációkor éljenek a differenciális lehetőségeivel. A 4000 forint alatti nyugdíjakkal 200, a 4000–6000 forint közöttiekkel 150, illetve a 6000 forint felettiéknél pedig 100 forintos emelést hajtsanak végre.

Mayer Bertalan (Vas m., 5. vk.) a Csepregi Győzelem Mgtsz elnöke szerint a tervezet nem tudja kellő hangsúllyal kezelni a termelőszférát, mint mondotta: a szőlőtermelés újak, a helyzet a régi. Javasolta, hogy a nem kellően kihasznált továbbképzés- és üdülési bázisokat adják át az oktatásnak új iskolák építése helyett.

A mezőgazdaságról szólva elmondotta, hogy annak pozíciója jobban romlik, mint a gazdaság más területei. Sürgette, hogy a kormány már 1989-ben dolgozzon ki

az agrárgazdaságra vonatkozó új téziseket, s azt mihamarabb hozza a Parlament elé.

Javasolta azt is, hogy az Országgyűlés már az első félévben tűzze napirendre a kereskedelem, s külön hangsúllyal a KGST-kapcsolatok vizsgálatát.

Ezt követően Somogyi László építésügyi és városfejlesztési miniszter kért szót, elsősorban azért, hogy reflektáljon a külföldi működőtőkével kapcsolatos képviselői hozzászólásokra. Mint mondotta: elhangzottak a vitában olyan megjegyzések, hogy a külföldi működőtőke az ország állapotát látva, hátat fordít és menekül, vagy a bürokráciát látva be se lép. A miniszter — személyes szakmai tapasztalataira hivatkozva — hangsúlyozta, hogy ez nem így van. Mint mondotta, a külföldiek valóban észreveszik a bürokratikus ügyintézés, a hiányos infrastruktúrát, az elavult gépeket, gyárakat, a magas kamatot, s az inflációt, egy szóval a magyar valóságot. De a külföldi konstatació az is, hogy a szocialista országok között példa nélküli társasági törvényt alkotott a Parlament, amely mindenki számára lehetővé teszi, hogy valódi vállalkozásokba fogjon Magyarországon. Nyilvánvaló tehát a külföldiek számára az is, hogy a kormány szándéka tisztességes, s a külföldi, aki itt fekteti be tőkéjét, a nyereségét szabadon kiviheti az országból, s nem éri károsodás. Sok lehetőséget kínál a tőkebefektetésre a magyar gazdaság, s kellő garancia lehet a haszon megtermelésére a magyar szak-

emberek hozzáértése, a nagy hagyományú szakmai kultúrák megléte, a tenniakarási szándék erősödése.

Brenziczky József (Baranya m., 3. vk.), a Pécsváradi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző Intézet igazgatója több képviselőtársához hasonlóan utalt arra, hogy az oktatás anyagi feltételei évről évre romlottak, s mára már megoldhatatlannak tűnő gondok halmozódtak fel. A pedagógusok anyagi megbecsülése igencsak szegényes, így rá vannak kényyszerítve a túlmunkára, amit legtöbbször az iskolán kívül végeznek. A képviselő rámutatott: az oktató-nevelő munka fejlesztésének egyik legfontosabb láncszeme, hogy a tanárok az iskolában juthassanak megfelelő keresethez. Nem lehet tovább elodáznai a pedagógus-bérek rendezését.

Kijelentette, hogy a költségvetési reformról készült előterjesztés oktatásra vonatkozó tervezetével egyetért.

Balogh András (Borsod-Abaúj-Zemplén m., 22. vk.), a Tokaj és Vidéke Afész autómotorszerelője — soron kívül szót kérve — a munkásorséggel kapcsolatos, a vitában korábban elhangzott állításokra reagált. Először is megjegyezte, hogy a munkásorség nem a párt fegyveres testülete. A munkásorség önkéntesen, társadalmi alapon alakult testület, amely még nem fejezte be történelmi küldetését — hangoztatta. A képviselő utalt arra, hogy ez a testület munkaidőn kívül, ingyenesen lát el karhatalmi feladatokat, segíti a rendőrség funkciói ellátásában, valamint részt vesz árvizek és más katasztrófák esetén az anyagi javak mentésében. A védelmi kiadások részletezését firtató hozzászólásokra pedig azzal válaszolt, hogy a honvédelmi bizottság legutóbbi ülésén részletes tájékoztató hangzott el ezzel kapcsolatban.

Mészáros Győző (Somogy megye, 8. vk.), a Balatonboglári Mezőgazdasági Kombinat vezérigazgatója a költségvetési tervezet negyedik változatát támogatta, ugyanakkor kéréséit hangoztatta, vajon a gazdaságpolitikuskok várakozásának megfelelően reagálnak-e a vállalatok. A problémát főként arra vezette vissza, hogy míg a modern nyugati termelővállalatok esetében a tőke-tulajdonos, a vállalatvezetés — a management —, illetve a foglalkoztatottak érdekeinek egyensúlya biztosítja a vállalat gazdaságos működését, addig a magyar gazdasági életben ez az auto-

Király Zoltán főlshzóalása

Király Zoltán (Csongrád megye, 5. vk.), az MTV szegedi stúdiójának szerkesztő-riportere négy képviselőtársával nevében is szólva a költségvetési tervezet második vagy negyedik változatát tartotta elfogadhatónak, azzal a megkötéssel, hogy a tervezett pótlódó mindössze 3 százalékos legyen. Szorgalmazta a társadalmi szervezetek állami támogatásának radikális — 50 százalékos — csökkentését, ami azt jelentené, hogy a 4,2 milliárdos tervezet legfeljebb 2 milliárdra zsugorodna. További lehetőségeket kínál a társadalmi és tömegszervezetek vagyonának „újratársadalmisítása”. Ennek lényege, hogy párhuzamosan kiépült, nagy költséggel üzemelő intézményeket ne egyszerűen értékesítsék, hanem adják át a krónikus gondokkal küszködő ágazatoknak, az oktatásnak, az egészségügynek. A képviselő üdvözölte a védelmi kiadások tervezett mérséklését.

Javasolta a Magyar Honvédelmi Szövetség költségvetési támogatásának jelentős mérséklését, a szervezet központi apparátusának leépítésével. Véleménye szerint a munkásorség, miután történelmi hivatását már betöltötte „a diktatorikus szor-

cializmus” intézményévé vált. Ezért azt javasolta, hogy a munkásorség kiadásaira fordítandó 1 milliárd 43 millió forintot adják át a Belügyminisztérium közbiztonsági intézményeinek, a bíróságoknak, az ügyészségnek.

A képviselő indítványozta továbbá az állami vagyon egy részének, benne a kis-kereskedelemnek az értékesítését is, azzal, hogy az így felszabaduló eszközöket célszerű lenne egy vagyonkezelő szervezet rendelkezésére bocsátani.

Végezetül — a költségvetés jóváhagyásának feltételeként — egy konszolidációs csomagterv kidolgozását javasolta. Ez a többi között intézkedne egy ad hoc bizottság felállításáról, amelynek feladata lenne az állami költségvetési támogatások leépítésének szorgalmazása, ellenőrzése. A konszolidációs csomagterv tartalmazná az Állami Számvevőszék felállítását is, amely az állami tulajdon kezelésbe adására jogosult legfelsőbb állami szervezet lenne. Indítványozta azt is, hogy a kormány a jövő év vége felé terjesszen elő négy átfogó törvénykonceptiót a társadalombiztosításról, a szociál-

politikáról, a költségvetés re-



A képviselők főlshzóalásait hallgatva